

ESPECIAL
«LA FIGURA DEL DEFENSOR
DEL POBLE O SÍNDIC
DE GREUGES
A LES COMUNITATS
AUTÒNOMES»

Estudis

PRESENTACIÓ

Una de les novetats que va introduir la Constitució espanyola de 1978, a fi d'aconseguir una major garantia dels drets que s'hi reconeixen, va ser la incorporació de l'*ombudsman* clàssic, és a dir, l'adaptació, sota la denominació de Defensor del Poble, del model d'*ombudsman* nòrdic. Com un efecte reflex, vuit estatuts d'autonomia van recollir successivament aquesta institució amb la mateixa finalitat garantista i amb una caracterització molt similar a la del Defensor estatal. De la mateixa manera, resulta evident el paral·lelisme entre les regulacions que van desenvolupar totes aquestes previsions constitucionals i estatutàries i l'esforç més o menys eficaç per aconseguir una convivència pacífica, tant en aquestes normes com en la Llei 36/1985, de 6 de novembre, de les relacions del Defensor del Poble amb les figures similars de les comunitats autònomes.

Es va dedicar molta literatura a comentar aquesta normativa, i ja han transcorregut força anys des que es van posar en marxa en l'àmbit autonòmic algunes d'aquestes oficines. Ambdues raons han motivat aquest número monogràfic de la revista *Autonomies*.

Per analitzar la incorporació d'aquestes institucions en els ordenaments autonòmics corresponents inicialment va ser imprescindible l'estudi normatiu esmentat, que va permetre situar en l'àmbit teòric cada *ombudsman* respecte a la resta de poders i institucions de la seva comunitat autònoma. Aquest enfocament teòric ara es pot completar amb els resultats contrastables de diversos anys d'experiència d'aquestes oficines, amb la finalitat última de descobrir-ne la virtualitat i la potencialitat real. Els resultats es desprenen clarament dels informes que els diversos *ombudsmen* han presentat anualment als parlaments autonòmics, del contingut de les compareixences dels titulars de les oficines davant del Ple legislatiu o de les comissions encarregades de les relacions entre ambdues instàncies i de la diferent projecció d'aquestes institucions cap a l'exterior per mitjà de treballs i experiències diverses. Tot això ha estat matèria primera a partir de la qual s'han elaborat els treballs que recull aquest monogràfic.

L'elecció dels *ombudsmen* de Catalunya, Andalusia i el País Basc com a objecte dels diferents articles ha estat determinada per criteris d'índole diversa. Totes aquestes institucions autonòmiques van ser al seu torn objecte de nombrosos estudis doctrinals centrats en l'anàlisi de les seves normatives reguladores, cosa que proporciona una base jurídica suficient que permet aquest estudi posterior de l'activitat pràctica de la institució. D'altra banda, s'ha buscat d'agafar com a referència oficines amb diversos

anys de camí, de manera que sigui possible extreure conclusions més o menys definitives sobre els diferents aspectes que es tracten, com el seu àmbit de competències o les relacions dels *ombudsmen* autonòmics amb el Parlament i l'Administració corresponent. L'últim criteri ha tingut present la rellevància especial del titular dins dels esquemes d'aquesta institució, titular que en determina el treball i la projecció exterior. És per això que s'han escollit oficines dirigides per persones de procedència diversa, que van des de personatges vinculats a la vida política autonòmica, com en els dos primers mandats de l'Oficina del Síndic de Greuges, fins a un ex-magistrat, en el cas del Defensor del Poble andalús, passant per un titular aliè al món del dret, com passa amb l'*Ararteko*.

A partir de l'enfocament i dels criteris exposats anteriorment, els treballs han estat encarregats a uns autors que uneixen, a la seva condició de juristes, un coneixement directe de la institució analitzada per mitjà de la seva activitat acadèmica, investigadora o professional. Per situar millor els estudis, s'inclou un article introductor que comenta la manera com es produeix la incorporació dels *ombudsmen* nòrdics als ordenaments estatal i autonòmics. Es facilita, així, la comprensió de l'homogeneïtat de totes aquestes institucions, alhora que es destaca, com a signe distintiu dels *ombudsmen* nacionals, la funció garantista que se'ls atribueix.

Joan Vintó Castells
*Professor de dret constitucional
de la Universitat de Barcelona*